

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
24 november 2021
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp
Wetgevingsoverleg Onderdeel Jeugd en aanver-
wante zaken van de begrotingen VWS en J&V
voor het jaar 2022 van 29 november a.s.

Geachte woordvoerders Jeugd,

Samen met vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties en professionals hebben wij u afgelopen vrijdag een [brief](#) gestuurd over onze gezamenlijke inzet op de *Hervormingsagenda Jeugd*. Daarin hebben wij de 'spagaat' waarin wij verkeren al aangestipt: enerzijds het perspectief op (eindelijk) een gezamenlijke aanpak van de problemen in het jeugdstelsel dankzij de Hervormingsagenda; anderzijds de wetenschap dat een oplossing voor de acute knelpunten en problemen die zich vandáág voordoen niet kan wachten op die Hervormingsagenda.

In deze brief vragen wij u daarom aandacht voor een drietal specifieke knelpunten.

Toegang tot de Wlz voor jeugdigen met een psychische stoornis

Dat staatssecretaris Blokhuis recent heeft besloten de Wet langdurige zorg (Wlz) niet open te stellen voor jeugdigen met een psychische stoornis vinden wij onbegrijpelijk en bovendien twijfelachtig uit oogpunt van gelijke behandeling¹. Het gaat om naar schatting 500 tot 700 jeugdigen met psychische aandoeningen in combinatie met andere problematiek, zoals een verstandelijke beperking, die zonder 24-uurs zorg en toezicht in nabijheid grote risico's lopen op o.m. misbruik, verslaving en mogelijk afglijden naar criminaliteit. Kijken met een integrale blik bij de toegang tot de Wlz is in onze optiek essentieel in de beoordeling of iemand toegang tot zorg vanuit de Wlz dient te krijgen.²

¹ Op 3 november ontving u een [brief van de Nederlandse ggz met een uiteenzetting hierover](#).

² Artikel VGN '[Geen toegang tot Wlz-voor jeugdigen met een psychische stoornis](#)'

We kunnen ons voorstellen dat u de bewindspersoon attendeert op de ongelijke behandeling van gelijke gevallen en de eventuele implicaties daarvan voor onderhavige wet- en regelgeving, en hem verzoekt om de toegang alsnog te bewerkstelligen. Immers:

- Voor iedereen, ongeacht leeftijd, zouden dezelfde toegangscriteria voor de Wlz moeten gelden. Psychische aandoening en leeftijd zijn in de huidige opzet een uitsluitingsgrond: jongeren met psychische stoornissen die op alle vlakken voldoen aan de zorginhoudelijke criteria van de wet wordt toegang tot de Wlz ontzegd op basis van leeftijd.
- De staatssecretaris wijst er op dat bij het aannemen van het amendement de eisen golden: 'de effecten van de overheveling moeten in kaart zijn gebracht en deze moeten geen belemmering vormen voor een zorgvuldige uitvoering ervan'. Hij geeft aan dat aan die criteria niet wordt voldaan. De doelgroep is echter te overzien. Wij hebben in het afgelopen jaar samen met andere veldpartijen actief meegewerkt aan het in kaart brengen ervan. Bovendien zijn experts uit het werkveld tijdens een Rondetafelgesprek in uw Kamer heel duidelijk geweest over de omvang van de doelgroep, en waarom sommige jeugdigen ondanks de Jeugdwet en aanpalende wet- en regelgeving alsnog in aanmerking zouden moeten komen voor behandeling en zorg via de Wlz.
- Tenslotte wordt er een financieel argument aangevoerd, nl. dat de gevolgen voor het macrokader moeilijk te overzien zouden zijn. Daarbij wordt een parallel getrokken met de toegang tot de Wlz voor mensen uit de ggz. Dit financiële argument lijkt ons geen reden om het huidige discriminatoire beleid in stand te houden; bovendien is het de vraag hoe steekhoudend dit financiële argument überhaupt is: immers, jeugdigen die na een eventuele overgang een beroep op de Wlz zouden doen hoeven geen beroep meer te doen op de Jeugdwet.

Gesloten jeugdzorg en 'de best passende zorg voor kwetsbare jongeren'

We zijn het er allemaal over eens dat jongeren tijdig passende hulp moeten krijgen. U heeft afgelopen weekend waarschijnlijk allen de documentaire JASON gezien. Ook de sector was diep onder de indruk³ van de documentaire. We willen beter passende zorg bieden en minder gesloten plaatsingen realiseren. Dat laatste lukt redelijk⁴, bijna veertig procent minder dan in 2017, al gaat het ook ons niet snel genoeg⁵. Dat heeft er vooral mee te maken dat er nog te vaak te lang wordt doorgemodderd met te lichte niet passende hulp. Zodra het echt niet meer gaat en jongeren intensieve begeleiding met verblijf nodig hebben, zijn er onvoldoende geschikte alternatieven en zien rechters zich gedwongen om gesloten machtigingen af te geven.

³ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/jason/>

⁴ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2021-I-Factsheet-plaatsings-en-uitstroom-gegevens.pdf>

⁵ <https://www.sociaalweb.nl/blogs/bas-timman-we-moeten-blijven-werken-aan-betere-jeugdhulp>

We zijn blij met de aankomende wetwijziging rechtspositie gesloten jeugdhulp. Omdat deze wet naar verwachting pas in 2023 ingaat, en dat ons te lang duurt, gaan we zelf aan de slag met het opstellen van veldnormen. Als die er zijn en de inspectie er mee uit de voeten kan, dan worden de instellingen vooruitlopend op de wetwijziging getoetst op deze normen. Professionals hebben een handreiking gemaakt met concrete handvatten die hun collega's helpen om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen. De Jeugdzorg Plus-organisaties gaan bovendien door met het registreren van gedwongen afzonderingen, wat we nu ook willen verbreden naar (uniforme) registratie van alle vrijheidsbeperkende maatregelen. De Academische Werkplaats zal net als voorgaande jaren voor ons actie-onderzoek doen, zodat we tegelijkertijd kunnen leren en ontwikkelen.

Wat echt zou bijdragen aan minder plaatsingen in de JeugdzorgPlus en minder vrijheidsbeperking, zijn kleinere groepen en de beschikbaarheid van alternatieven zoals intensieve thuisbegeleiding en kleinschalige voorzieningen. Zolang er onvoldoende alternatieven zijn, moeten er voldoende plekken in de JeugdzorgPlus beschikbaar⁶ blijven. Instellingen hebben immers een opnameplicht. Hiervoor is een beschikbaarheidsbudget c.q. overbruggingsbudget nodig, want de beschikbaarheid van plekken wordt niet gefinancierd door gemeenten. Deze kosten kunnen niet alleen door de JeugdzorgPlus-aanbieders gedragen worden; het gaat immers om een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We achten het daarom van belang dat er landelijke regie komt, zodat er voldoende plekken beschikbaar blijven, terwijl tegelijkertijd toegewerkt wordt naar alternatieven.

Jeugdbescherming

Wij zijn van mening dat de contouren die worden geschetst in het 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan betere zorg voor de meest kwetsbare gezinnen. Uit de zorgelijke situatie van de uithuisplaatsingen van kinderen van ouders die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire blijkt, dat, naast veranderingen in het jeugdstelsel, veranderingen in het hele sociale domein nodig zijn. Hoewel het toekomstscenario nog geen volledig antwoord geeft op alle problemen die er op dit moment spelen in het (jeugd)zorgstelsel, is het een belangrijke stap in de goede richting. We benadrukken dat het in de volle breedte uitvoeren van het toekomstscenario een belangrijke voorwaarde voor succes is, dus inclusief de rol van de Raad voor de Kinderbescherming. Alle aandacht voor de toekomst van de jeugdbescherming is zeer welkom, maar minstens zo veel aandacht is er nodig voor het heden en concrete verbeterstappen op weg naar die toekomst. Want de problemen in de jeugdbescherming zijn urgent. De stelselverantwoordelijke rijksoverheid kan nu al de voorwaarden creëren voor een beter werkend jeugdbeschermingsstelsel en dus betere zorg voor de meest kwetsbare gezinnen. Denk aan het vaststellen van langjarige contracten, landelijk uniforme regels voor de verantwoording en één landelijk tarief. Dat tarief moet verder gaan dan het dekken van de

⁶ https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2021/11/Aanbiedingsbrief_M_Kleiboer_VWS_cijfers_JZ_2021-I.pdf

huidige kosten, maar juist ruimte bieden voor caseloadverlaging en bijscholing. Zo komt er echt meer tijd voor gezinnen en ontstaat er ruimte voor kwaliteitsverbetering. Maar denk ook aan het vereenvoudigen van het systeem van klacht- en tuchtrecht en het leggen van verbinding met volwassen-GGZ en volwassen (schuld)hulpverlening. Kortom, er is al veel dat de stelselverantwoordelijke op dit moment kan doen om ervoor te zorgen dat de GI's en de jeugdhulpaanbieders stappen kunnen zetten in de transformatie naar het gewenste toekomstbeeld.

Mocht u een nadere toelichting op prijs stellen, dan zij wij daartoe vanzelfsprekend van harte bereid.

Met vriendelijke groet,
Namens de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ)

Frank Bluiminck
directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)